STICUSA KNIPSELKRANT 188

BEURS EN NIEUWSBERICHTEN Maandag 29 februari 1988

IN JUNI JAZZ AND LATIN FESTIVAL

ORANJESTAD --Evenals in 1987 besteedt de Arubaanse Regering dit jaar veel aandacht aan conferenties en evenementen, die op internationaal niveau het eiland in het zoeklicht plaatsen. Zo werd in 1987 alle medewerking verleend aan het realiseren van de CTC conferentie op Curacao, de directe televisieuitzending naar Japan en de wereld windsurfing en sunfish kampioenschappen. Voor het lopend jaar wordt wederom in samenwerking met particuliere instellingen aan een programma gewerkt dat voor zover voor een positief beeld van Aruba zal zorgen.

Voorbereidingen voor het houden in de maand juni van een "Aruba Jazz and Latin Festival" zijn reeds begonnen onder leiding van een commissie, die voorgezeten wordt door de directeur van de Instituto di Cultura Leo Tromp. Verder hebben van deze dienst zitting Frank Granadillo, van Aruba Tourist Authority dr. Rory Arends, Janice Arends Myrna Jansen en Leoncio Croes, van ASOMA, Joy Kock, van de Directie van Financien J. Roose en mr. Jan Bodeker.

Deze commissie wordt bijgestaan door diverse subcommissies, die een specifieke taak opgedragen hebben gekregen. In de commissie voor vervoer en veiligheid hebben zitting Tim Werleman en Joy Kock. In de technische commissie Leoncio Croes, Jan van Oost en Bencho Giel. Voor marketing en onderdak zorgen Gerry Pepermans en Janice Arends.

Het verzorgen van de muziek is toevertrouwd aan Frank Granadillo, Eddy Samson, Ivan Jansen, Pepe Gonzalez en Joy Kock.

Het verkrijgen van de nodige financien en sponsors is een taak van Rory Arends Leo Tromp. J. Roose en J. Bodeker.

Voor de nodige publiciteit en public relations zullen zorgen Myrna Jansen, Stanley Kuiperi en Suzy Maduro.

Te zijner tijd zullen aanvullingen van deze commissies plaatsvinden, die de organisatie en welslagen van de Aruba Jazz & Latin Festival" zullen garanderen.

Als coordinator van dit evenement is benoemd Michael Kuiperi.

De presentatie van de genodigde buitenlandse artiesten zal ieder weekeinde in de maand juni in het Don Alias Mansur Baseball Park plaats vinden.

Ook bekende lokale musici zullen in het programma worden opgenomen.

Zeer bekende namen als de cubaanse zangeres Celia Cruz, die nog steeds overal met haar optreden furore maakt, George Benson, Mongo Santamaria, Al Jarreau, Paquito de Rivera, Willie Colon, Jose Feliciano en Spyro Gyra, worden genoemd onder de velen die van overal ter wereld naar dit internationaal gebeuren zullen komen.

DE BEURS Dinsdag 1 maart 1988

Cola Debrotvoordracht zondag in de UNA

WILLEMSTAD -- Op zondagmorgen 6 maart houdt Joceline Clemencia een voordracht in de Aula van de UNA over het onderwerp "Het grote camouflagespel van OPI". In deze Cola Debrotvoordracht gaat zij in op het werk van de bekende Curacaose kunstenaar en schrijver Elis Juliana.

In de driedelige bundel OPI (Organisashon Planifikashon Independensia) schets Elis Juliana op een scherpe, allesonthullende manier het gedrag van de Curacaoënaar.

Vanuit verschillende optieken bekijkt Juliana mannen en vrouwen van Curacao. Hoe geven de laatsten uiting aan het moederschap? Waarom de grens trekken tussen leven en dood, tussen politiek en klucht, tussen liefde en zelfzuchtigheid? Deze en andere thema's worden onder de loupe genomen door Juliana op de voor hem klassiek geworden wijze.

Hij identificeert zich met zijn figuren en met een lachverstommende humor legt hij de tragedie van de gespleten mens bloot. De mens die steeds een andere rol vervult, alhoewel niet bewust van zijn akteursbestaan. Dit akteursbestaan dat weinig ruimte biedt aan openheid en waarheid, is het grote camouflagegespel dat OPI heet;

Joceline Clemencia heeft Spaans gestudeerd aan de Universiteit van Amsterdam en is sinds een tiental jaren docente Spaans aan het Peter Stuyvesant College. Haar doktoraalskriptie die de OPI tot onderwerp had, zal wellicht dit jaar nog door het CARAF (Koninklijk Instituut voor Taal-Land en Volkenkunde) in Leiden worden uitgegeven.

De voordracht in de Aula begint om 11:00 uur en is vrij toegankelijk

AMIGOE WOENSDAG 2 MAART 1988

DE STOEP (5 + 6)

IN HET VIJFDE college begon professor Oversteegen met het volgen van De Stoep, beginnend bij het eerste nummer en zo doorgaand om te ontdekken wat de kenmerkende punten in de ontwikkeling van De Stoep zijn. Allereerst wordt verwacht en gezocht naar een programmaverklaring in het eerste nummer. In zijn 'Waarom De Stoep?' verklaart Chris Engels echter dat het tijdschrift is opgericht omdat door de bezetting van Nederland (door de Duitsers in 1940) daar het uiten onmogelijk is gemaakt. Dat was de voornaamste reden, daarnaast hoopt hij door middel van De Stoep een nieuwe Nederlandse beschaving op te wekken, die daar onmogelijk is geworden.

Ook later volgt er in het tijdschrift geen duidelijke programma- verklaring, al komen de ideeën van Chris Engels over De Stoep en over literatuur toch wel naar voren in enkele artikelen over andere onderwerpen. Zo verscheen er ook in Nederlands Oost-Indië (Indonesië) een nieuw tijdschrift: 'De Fakkel' en in zijn artikel over het eerste nummer van De Fakkel schrijft Engels: "Men kan van literatuur vragen, dat zij tot iets nieuws heeft geleid. Wij bedoelen niet tot iets nieuws buiten het contact schrift-lezer". In dat artikel

Vervolg p. 2

PRESIDENT-CURATOR UNIVERSITEIT BIJ OPENING RAUL ROMER-CYCLUS:

GEDEGEN KENNIS EIGEN TAAL: VOORWAARDE VOOR BEHEERSING ANDERE TALEN

WILLEMSTAD -- "Een betere kennis van onze eigen taal vormt een krachtige basis om de beheersing van andere talen te bevorderen, een noodzaak voor onze samenleving om te overleven en vooruit te komen in het Caribisch Gebied en in de wereld". Aldus gaf president-curator drs. Layo B. van der Veen van de Universiteit van de Nederlandse Antillen en lid van Komapa, de Coördinatiegroep voor het Papiamentu-beleid, gisteren te kennen tijdens zijn inleiding bij de opening van de Raúl Römer-cyclus in de UNA. Hij zei dat Raúl Römer daar een gewaardeerde docent was, vanwege zijn diepgaande over zijn linguistische specialisatie en ook vanwege zijn persoonlijkheid.

Al bij de onthulling van de buste van Raúl Römer op de patio van de UNA had de president-curator gesteld dat de universiteit de aspiratie had om op een geconsolideerde wijze de studie van het Papiamentu te realiseren, in samenwerking met alle instanties die daarbij steun kunnen verlenen. Gisteren kwam hij deze belofte na. Toen werd een aanvang gemaakt met een serie conferenties bij de UNA over deze landstaal, die de naam Raúl Römercyclus zal dragen.

Dit, nadat de UNA, Komapa en het Raúl Römer Instituut (dat tot februari vorig jaar Instituto pa Promoshon di Estudio na Papiamentu -- IPEP heette) besloten hadden de krachten te bundelen om datgene waar Raúl Römer zich steeds voor sterk had gemaakt, voort te zetten, namelijk samenwerking, studie en uitwisseling van kennis op het taalkundig gebied vooral voor wat betreft het Papiamentu. Hiermee, aldus de president-curator van de UNA, helpen wij het consistent en samenhangend beleid inzake Papiamentu als moedertaal dragen voor wat betreft het algemene talenbeleid.

Hij maakte tijdens zijn inleiding gisteren tevens van de gelegenheid gebruik om weduwe Römer-Dijkman te bedanken omdat zij hen toestemming had gegeven de naam van Raul Römer voor deze cyclus te gebruiken. Tevens gaf hij toen te kennen dat de basis en filosofie van het algemene talen beleid van het Curaçaose eilandsbestuur als uitgangspunt heeft, de eigen ontwikkeling te bevorderen, waarbij de bevolking zich identificeert met de eigen kultuur.

"In concreto houdt het algemeen van het bestuurscollege in, een beleid om respect, acceptatie en gedegen gebruik van Papiamentu te bevorderen", aldus drs. Layo B. van der Veen.

Deze bevordering is gericht op: optimaal gebruik van het Papiamentu, de juiste schrijfwijze van die landstaal en creatieve expressie.

In 1981 werd een campagne gevoerd via alle kranten waarbij prominente figuren in deze samenleving hun opinie konden weergeven over de waarde van het Papiamentu. Een jaar later waren er speciale programma's via TeleCuraçao en een informatieve programmaserie via de radio's. Ook werd een speciale editie van "Enfasis", het orgaan van de schooladviesdienst Sedukal, opgedragen aan het Papiamentu.

Zoals gepland was in 1983 werd een herdruk van de Römer-Maduro-Jonis spelling uitgebracht om twee jaar geleden Papiamentu als vak in te voeren in het onderwijs. Drs. Van der Veen vindt het een histori sche plicht om onze kultuur en taal te dragen als expressie van de identiteit van onze samenleving. Dat Sidney Joubert tijdens de eerste conferentie van de Raúl Römer-cyclus het thema "tonaliteit" behandelde, was volgens hem geen toeval. De toonzetting was nou net de specialiteit van Raúl Römer, gaf hij tenslotte te kennen.

---

vervolg de Stoep

schrijft Engels ook duidelijk, dat hij vindt dat een literair tijdschrift niet politiek-geëngageerd moet zijn.

De bijdragen in de eerste nummers van De Stoep bestaan uit conventionele gedichten. Dit had verschillende oorzaken:

1. De ontwikkeling in Nederland ging die richting uit. Er was alleen een kleine groep jonge katholieken die doorging met avant- gardistische poëzie.
2. Men was op Curaçao helemaal niet gewend aan avantgardistische literatuur.

De eerste nummers van De Stoep staan vol met heimweepoëzie, poëzie van bannelingen. Alles wat werd opgestuurd, kwam uit de Europese koloniale kring. Er is geen redactiebeleid te ontdekken. Er waren slechts enkele mensen die een tijdschrift begonnen om een kans te hebben hun werk te publiceren. Er staat ook herhaaldelijk werk van passanten in. De Stoep had weinig of niets met Curaçao te maken. Het was voor elke Nederlander, ook in Nederland, zo te lezen, zonder maar iets van Curaçao te weten.

Ook de eerste bijdragen van Wim van Nuland (ps. van pater W.C. Möhlmann) vallen niet op. Het zijn zoetelijke godsdienstige verhaaltjes. Dat verandert vanaf het derde nummer, als hij begint met zijn Curaçaose portretten. Dat zijn typische Curaçaose verhalen. Niet alleen het onderwerp van Wim van Nuland verandert, maar ook zijn stijl: het zijn scherp getekende situaties.

Ook het uiterlijk van De Stoep verandert. Het vierde nummer heeft een montagefoto voorop de kaft, iets nieuws in avant- gardistische trant. En in de bijdragen komt Curaçao steeds meer centraal te staan.

Het zevende nummer van De Stoep (de eerste jaargang duurde tweeëneenhalf jaar) begint met een overzicht van de Antilliaanse literatuur. Engels noemt hierin onder andere Joseph Sickman Corsen, Bethencourt, Debrot en hij legt de nadruk op het aspect van de orale literatuur en de rol van de jaja. Dat was een nieuw gezichtspunt en tamelijk revolutionair voor die tijd.

Ter illustratie analyseert Oversteegen in groepsverband wat gedichten van Luc Tournier uit De Stoep om te laten zien hoe hij langzamerhand van de meer conventiele poëzie de richting van het avant- gardisme opgaat. De poëzie van Luc Tournier is beschrijvend; het zijn beelden die hij voorzet, sterk visueel. Vanuit die, steeds weer beeldende, situatie kunnen op bepaalde punten lijnen getrokken worden naar een dieper niveau, waardoor elementen naar voren komen die je met elkaar in verband kunt brengen. Daarbij speelt de context van de lezer een grote rol, zoals bleek tijdens de colleges.

Een goed voorbeeld van zo'n poëzie- analyse geeft Wim Rutgers in zijn boek: 'Dubbeltje lezen, stuivertje schrijven' op blz. 172 e.v.

Oversteegen vervolgt zijn collegecyclus op donderdag 3 maart om vier uur in de UNA, waar hij door zal gaan met de tweede jaargang van De Stoep, waarin Pierre Lauffer en Oda Blinder debuteerden.

NEL CASIMIRI

AMIGOE
WOENSDAG 2 MAART 1988

Mascaruba mikt op Monaco

ORANJESTAD — Bijzonder enthousiast keerde gisteren de Arubaanse toneelgroep Mascaruba terug van een bezoek aan Mexico. Men werd op de reis vergezeld door Etty Toppenberg en zijn Trio Huasteca.

Tot tweemaal toe werd het Papiamentse toneelstuk 'Luz na Horizonte' opgevoerd, waarvoor telkens grote belangstelling bestond. Ook de zang van Trio Huasteca viel erg in de smaak. Van de gelegenheid werd gebruik gemaakt om de nodige reclame voor Aruba te maken. Er werden verschillende uitnodigingen ontvangen. Mascaruba heeft nu plannen om in Monaco deel te gaan nemen aan een grootse toneelfestival met meer dan dertig landen.

VRIJDAG 4 MAART 1988 AMIGOE

Adjadjo musiceert in concert op Aruba

WILLEMSTAD/ORANJESTAD — Adjadjo geeft op zaterdagavond een concert op Aruba. Zondagmiddag zal dan een workshop worden gehouden voor belangstellenden.

Adjadjo bestaat uit twaalf leerlingen van het Muziekinstituut Landheer, allen blazers. Onder de blaasinstrumenten bevinden zich dwarsfluiten, hobo's, klarinetten, fagotten en sinds kort danzij een schenking van het Prins Bernard Fonds ook Engelse hoorns. Als groep bestaat Adjadjo al heel lang maar de samenstelling van de groep wisselt sterk. Regelmatig verlaten leerlingen na of soms al tijdens de schooltijd de muziekgroep. De leerlingen die de eerste groep vormden zijn intussen al gezeten burgers. Adjadjo 'lichting' maart 1988 bestaat uit Chavke Getrouw, Marlies van Dolderen, Bart Jansen van Galen, Marcella Ponsen, Dino Williams, Robert- Jan Lensink, Björn Weertman, Frédérique de Muy, Izuskin Kromosoeto, Brian Lau, Mignon Marten en Leonard Corion. Maar al verandert de samenstelling, het enthousiasme om samen muziek te maken blijft.

Als voorbereiding op het optreden op Aruba hield Adjadjo afgelopen weekeinde een huisconcert waar ouders, familieleden en belangstellenden de prestaties van het ensemble konden bewonderen.

Adjadjo speelt voornamelijk klassieke muziek maar tijdens het huisconcert klonken ook een Antilliaanse wals en bijvoorbeeld 'O, what a beautiful morning'. Het was een gevarieerd programma voor de spelers die na Aruba aangedaan te hebben ook mee gaan doen aan het Internationale Muziekfestival in Santo Domingo, dat georganiseerd wordt door de Carol Morgan School. Ze werken daar mee aan de competitie voor groepsblazers en voor solisten.

Als je gewend bent om te spelen in een groep valt het niet mee om solo te spelen voor publiek en dat was aan sommigen wel te merken. Sommigen, die wat meer ervaring hebben, zoals Izuskin Kromosoeto, Dino Williams en Robert- Jan Lensink zullen hoge ogen gooien in Santo Domingo en een steun zijn voor de andere solisten, ook door hun zelfvertrouwen.

Aya Landheer dirigeert het ensemble, terwijl Iman Landheer de solisten op de piano begeleidt en door hun samenwerking met het ensemble geeft Adjadjo een goed en vlot voortgaand optreden dat de moeite waard is.

Overigens is de naam van de groep afgeleid van de muziekterm adagio, maar de eerste medespelers vonden dat woord veel te gewoon en hebben het 'verantillianiseerd' tot Adjadjo.

NEL CASIMIRI

Adjadjo tijdens het huisconcert op Jantje Wever, 27 februari 1988.

DE BEURS Donderdag 3 maart 1988

WERKWINKEL VOOR TONEEL OP BONAIRE

KRALENDIJK -- Donderdag, vrijdag en zaterdag 3,4 en 5 maart organiseert Cultureel Centrum Bonaire een belangrijke werkwinkel voor toneel.

Iedereen die geinteresseerd is in toneel, die werkt met kinderen of volwassenen en toneel met hen wil spelen, en vooral zij die al actief zijn in de toneelwereld en meer inlichtingen willen hebben over het regisseren van een toneelstuk of schets doen er goed aan deel te nemen aan deze werkwinkel, want voor hen wordt hij speciaal gehouden. Daarbij wordt hiermee een unieke gelegenheid geboden aan allen die verder willen in de theaterwereld. Er zal gesproken worden over de elementaire uitgangspunten van de taken voor een regisseur van toneel. De werkwinkel staat onder leiding van John Leerdam die veel succes geboekt heeft in de Antillen met zijn werken "Markanan di Bida" en Den Nomber di Amor en van Ad van Kempen, studieleider in de afdeling regie van de theaterschool te Amsterdam. Diegenen die deelnemen krijgen binnenkort kans te laten zien wat zij geleerd hebben op een avond voor schets en toneel. Zij kunnen een klein werk kiezen en regisseren en het dan voor het publiek brengen. Zonder twijfel is dit een unieke gelegenheid voor geinteresseerden en Cultureel Centrum Bonaire doet dan ook een beroep op hen deel te nemen aan deze werkwinkel.

DE BEURS Zaterdag 5 maart 1988

RO DE PALM OVERLEDEN

WILLEMSTAD – Vannacht is in de ouderdom van 68 jaar overleden, de heer Ro de Palm. Hij was voorzitter van het bestuur van het Cultureel Centrum Curacao en gepensioneerd ambtenaar. Jarenlang was hij verbonden aan het Openbaar Ministerie op Curacao.

Hij laat een vrouw en vier kinderen achter, waaronder de bekende filmproducer Norman

OP SINT MAARTEN

VERNIETIGING VAN HISTORISCHE RUINES ZOUTFABRIEK STOPGEZET

(van onze korrespondente)

PHILIPSBURG - Aktiviteiten voor het slopen van de ruine van de uit 1862 daterende zoutfabriek, gelegen aan de Grote Zoutpan nabij Madame Estate op het gebied: "FOGA" genaamt, zijn gelukkig gestopt, dank zij het optreden van de gedeputeerde van Cultuur en Onderwijs de heer Joseph Richardson.

Dit gebeurde op dinsdag 1 maart, nadat buurtbewoners zagen dat een bulldozer bezig was gedeeltes van de ruine te slopen. Dit historisch-cultureel monument diende plaats te maken voor een "nightclub"/discotheque dat de eigenaar van het toegewezen stuk land er neer wilde zetten.

Hoofd van het Departement van Onderwijs Stanley Hodge, die door een bezorgde burger werd ingelicht, waarschuwde de autoriteiten en het bestuur van de stichting STINAPA, waarna hij zelf naar de plek ging om poolshoogte te nemen.

Stinapa bestuursleden Jane Buncamper en Elsje Wilson, Newsday reporter Lasana Sekou en leerkracht Oswald Francis waren inmiddels gearriveerd om de schade de bekijken. Van de bulldozer geen spoor.

Wel de vernielingen die werden aangericht aan de fundaties, cistern, en een muursegment.

Later werd vernomen, dat gedeputeerde Joseph Richardson de afbraak van de zoutfabriek ruine had gestopt.

STINAPA voorzitter Francois v.d. Hoeven, die de volgende dag het terrein bezocht, constateerde, dat ongeveer 1/10 deel van de ruines is vernietigd.

Hij wist mede te delen, dat de overige resten gespaard kunnen blijven voor conservatie, (waarvoor reeds plannen bestaan, besproken door gecommitteerde J. Richardson en hoofd departement van Cultuur C. Baly) mits geen verdere afbraak plaats zal vinden.

DE ZOUTWINNING GESHIEDENIS VAN ST. MAARTEN

Inrichtingen om zout uit zeewater af te scheiden, vindt men op vele plaatsen ter wereld. Op St. Maarten wordt zeewater van oudsher ingedampt in zoutpannen in dicht aan zee gelegen binnenwateren die door een smal kanaal met de zee verbonden zijn.

Door dammen wordt een gedeelte van het binnenwater afgesloten. Nadat al het water verdampt is, schept men het ruwe zeezout uit de pan en brengt het in grote hopen aan de wal.

Het zout van St. Maarten was steenzout (rocksalt). Zuiver wit van kleur, gewonnen uit voornamelijk 3 pannen. De zouthandel werd na 1816 verwaarloosd en in 1831 en 1835 weer ter hand genomen.

Dit, nadat commissaris-generaal Johan v.d. Bosch in 1828 naar de Bovenwinden reisde om administratieve en economische ontwikkelingen zelf te bezien op de eilanden aldaar. Teneinde de kolonie voor verval te behoeden, wilde v.d. Bosch de zoutindustrie te St. Maarten herstellen.

Naast het oude systeem, waarbij een iedere zout mocht garen werden nu ook concessies verleend aan enigszins kapitaalkrachtige ingezetenen, zoals kooplieden etc.

Gevolg was, dat in 1837 weer volop zout geoogst werd. In de slaventijd werkten 800 tot 1000 slaven en werklieden (vrije kleurlingen) in de pannen.

Na vernielingen door o.a. de orkaan in 1850 werden opnieuw pogingen ondernomen deze in de toekomst tegen te gaan. Tweede-luitenant T.D.G. Rolandus werd naar St. Maarten gestuurd voor technische bijstand. De Longwall werd hersteld en in 1850 werd een kanaal gegraven door de landstrook tussen de Freshpond en de zee, waardoor een betrouwbare verbinding ontstond.

DE ZOUTFABRIEK

Oud officier Francois Perrinon van Martinique, zeer geinteresseerd in de St. Maarten zoutwinning, kreeg bij Koninklijk Besluit no. 12 van 21 juni 1858, een concessie in de Grote zoutpan. Daarvoor werd door hem op 20 mei 1858 te Amsterdam de "Maatschappij tot Zoutwinning op het eiland St. Martin", opgericht.

Concessie voorwaarden verplichtten hem tot een indeling van zijn toegewezen gebied in vakken. Werkzaamheden konden daarop in 1860 beginnen, zoals het bouwen van een zoutfabriek

Vervolg p.5

REGIE-WORKSHOP VAN HET CCC

WILLEMSTAD - Onder auspicien van het Cultureel Centrum Curaçao zal op 7,8,9 en 10 maart een regie-workshop worden gehouden in het auditorium van het Cultureel Centrum Curaçao aan de Koninginnelaan te Emmastad.

De workshop wordt gegeven door de Antilliaanse John Leerdam, regisseur, die eind december 1987, afgestudeerd is aan de regie-opleiding van de Theaterschool Amsterdam, en door Ad van Kempen, regisseur, en artistiek leider van deze regie-school.

De workshop is in tweeën opgedeeld: n.l. een voor diegenen die nog zelden daadwerkelijk met theater in aanraking zijn geweest, en de andere voor hen die al enige ervaring hebben opgedaan, op het gebied van spelen en/of regisseren.

In de eerste workshop staat het werken vanuit improvisaties centraal, in de tweede wordt vooral gewerkt met "scene" materiaal.

Het is niet nodig van te voren enige voorbereiding te hebben gedaan. Wel kan men na de eerste werkavond enige kleine opdrachten verwachten.

Artistiek leider van de regie-opleiding, Ad van Kempen, is tevens aanwezig om een persoon te selecteren, die in staat zal worden gesteld, om de regie-opleiding in Amsterdam te volgen.

Dit is een dag-opleiding, en deze duurt vier of ten hoogste vijf jaar.

De workshops zowel voor beginners als wel voor gevorderden, zullen zoveel mogelijk in het papiamentu worden gegeven.

Beginners: 6.30-8.30 p.m. min. leeftijd 18 jaar
Gevorderden: 8.45-10.45
Deze workshops zijn mede tot stand gekomen door financiele medewerking van Sticusa.

Vervolg

Vernietiging historische ruines - - -

vlak bij de pannen, op de plaats FOGA. Bouwers waren de Italiaan Adamante en de Hollander Slotenmaker.

Echter, de maatschappij liep niet zo best. De taak werd bovendien bemoeilijkt toen Perrinon in 1861 stierf.

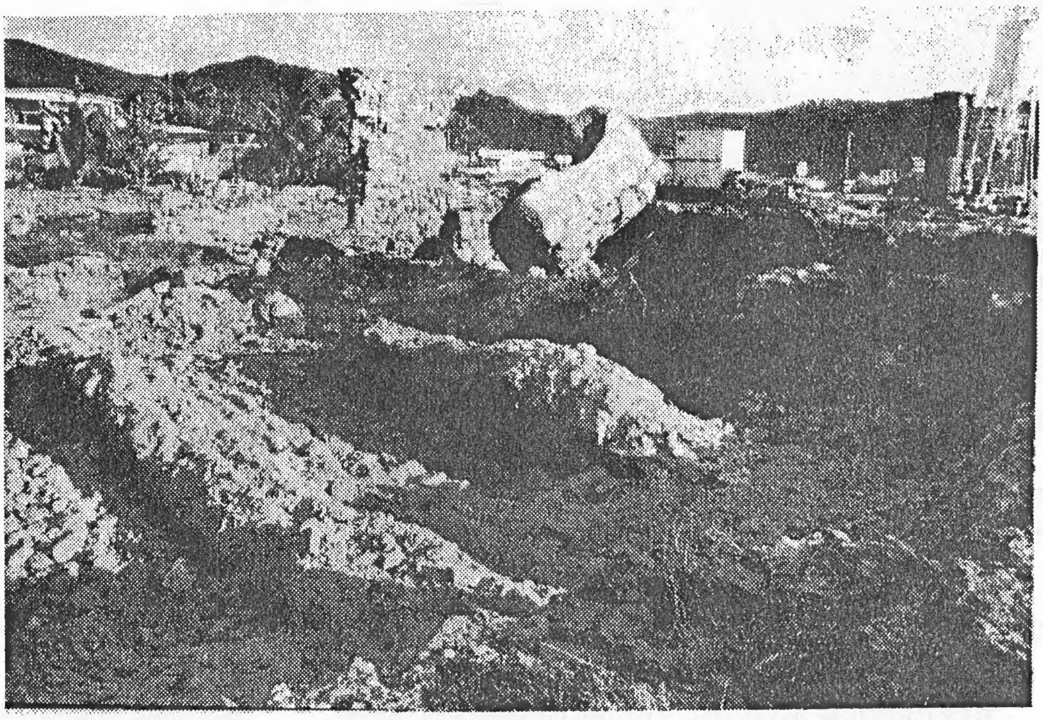
Oprichting van een tweede maatschappij: "Exploitatie Mij. van Zoutmeren op het eiland St. Maartin", volgde in 1867, maar ook deze maatschappij bleek geen sukses.

Concurrentie van omliggende eilanden, de poreuze bodem van de beneden de zeespiegel gelegen zoutpan, primitieve winnings methodes, vuil zout door het niet schoon houden van de bodem en het buiten opslaan van het zout, leidden tot teruggang van de zoutindustrie.

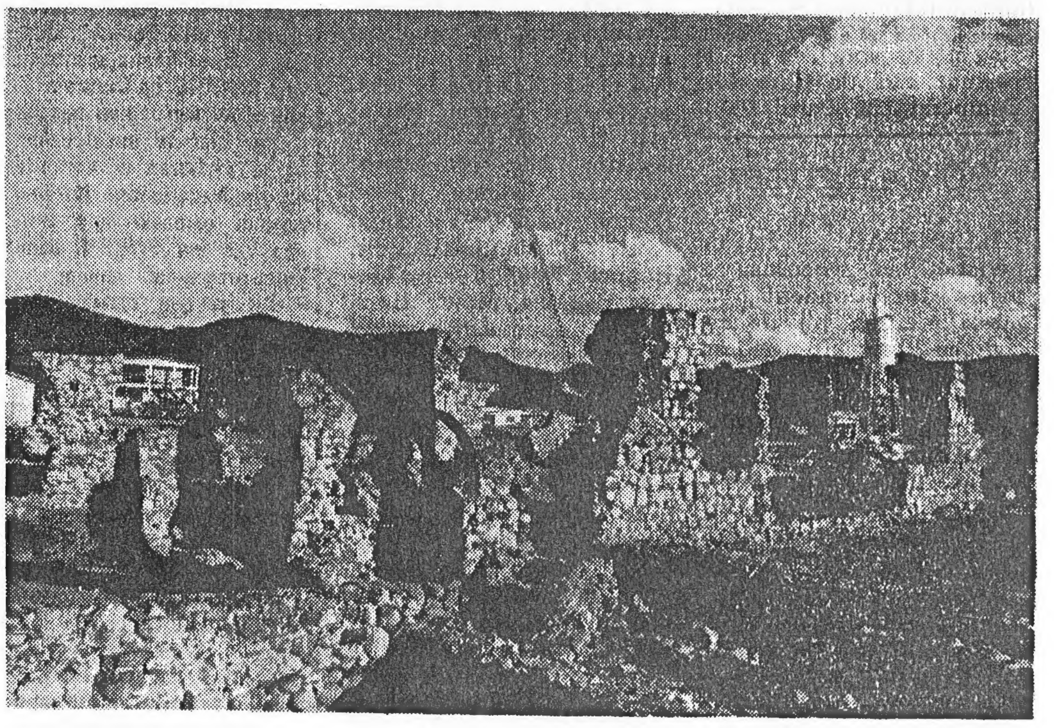
Later waren het de zware regens en de dijkbreuk in 1910/1911 die zware schade aanrichtten. Slechte afvoeraccommodatie naar de USA (waar het meeste zout naar toe ging) en de in 1922 verhoogde invoerrechten op Engelse en Franse eilanden in de buurt, verkleinden uitvoer mogelijkheden daarheen zodanig, dat de zout industrie rond 1939 stil kwam te liggen. Aldus informatie uit de Enceclopedy der Ned. Antillen en Dr. Hartog's boek "Bovenwindse Eilanden" over dit onderwerp.

Zout is van enorm groot belang geweest voor de economie van St. Maarten in de vorige eeuw. Het zette vele mensen aan het werk, weliswaar onder moeilijke omstandigheden, en gaf het eiland werkelijk de naam' "Soualugia" (Eiland van zout).

De ruine van de in 1862 gebouwde zoutfabriek, is een historisch-cultureel monument, dat geconserveerd dient te worden. Plannen in die richting van overheid en milieubeheer organisaties, zijn zeer toe te juichen en hebben de volle support van de bevolking. Er zijn nog vele St. Maartenaren die werkelijk met ouders dan wel grootouders zout vergaard hebben in de zoutpan. Hun verhalen en ervaringen dienen opgetekend te worden zodat het voor de toekomst bewaard blijft.

Neergehaalde muur en vernieuwde fundaties en cisterns(waterbakken), tot stand gebracht door de bulldozer op 1 maart 1988.

ÑAPA

AMIGOE

ZATERDAG 5 MAART 1988

Museum editie

Het Curaçaosch Museum

viert veertigjarig jubileum

HET GEBOUW dat thans het 40-jarige Curaçaosch Museum herbergt kan bogen op een bewogen historie. Gebouwd in 1833 onder architectuur van de luitenant der genie P. Boer, deed het pand eerst dienst als een quarantaine-hospitaal voor koortsige, doodzieke militairen van de koloniale macht.

Deze militairen, lijders aan de gevreesde gele koorts, werden in een pontje aangewrikt naar één van de twee nu verdwenen landings- steigers aan het Rifwater van Otrobanda, waarna zij in het hospitaal, dat voor die tijd van een ideale airco was voorzien door middel van open, gemetselde bogen, op hoop van zegen werden behandeld voor hun vaak dodelijke kwaal.

Tijdens de Tweede Wereldoorlog groeide in Willemstad het besef om ten dienste van de Curaçaose bevolking een eigen, op maat gesneden museum in te richten. De toen al bedreigde eilandelijke tradities zouden dan hopelijk wat minder snel vervagen. De oorlog had namelijk veel van het oude veranderd. De Koninklijke Shell stond voor een 'boom'-periode en de raffinaderij had vele vreemdelingen van andere zeden en culturele achtergrond naar Curaçao gebracht.

VLUCHTELINGEN

Dit alles bracht een niet geringe omwenteling in de lokale levenswijze. Wilde men, dat op langere termijn niet al het bekende en vertrouwde zou verdwijnen, dan moest datgene wat enige waarde vertegenwoordigde aan de vergetelheid ontrukt blijven. In 1946 werd dan ook besloten tot de oprichting van een stichting, waar in onder meer de jonge arts Chris Engels, M. Gorsira, J. Maduro en Ch. de la Try Ellis de eerste bestuursposten bekleedden.

De stichting zocht uiteraard naar een geschikt, niet al te klein gebouw en stuitte uiteindelijk op het 19e eeuwse hospitaal aan de Van Leeuwenhoekstraat. Het had geen bestemming meer en was bouwvallig. In de laatste jaren van de oorlog had het pand nog sporadisch gefunctioneerd als opvangs-centrum voor vluchtelingen uit Europa.

De schrijver J. van de Walle, die overigens over een unieke collectie antiek Curaçaos meubilair beschikt die hij blijkbaar in zijn Antilliaanse periode via 'verhuizingen' bij elkaar verzamelde, schreef over het afgedankte militaire ziekenhuis in zijn boek 'De Overtocht': 'Een oud, vervallen, somber quarantaine- gebouw dat reeds jaren niet meer gebruikt werd, veranderde in een vluchtelingen- kamp. Uit alle hoeken en gaten zocht men bedden bij elkaar. Rondom het gebouw werden primitieve prikkeldraadstellingen opgeworpen, die dag en nacht door gewapende mannen bewaakt moesten worden en vastgesteld werd, dat de vreemdelingen slechts eenmaal per week in de hoofdstad van het eiland mochten winkelen, bewaakt door militairen met het geweer in aanslag'.

Dit was de erfenis uit het verleden die verbouwd werd onder leiding van architect J.H. Werner, die zijn sporen reeds verdiend had met de gedeeltelijke reconstructie van het Rijksmuseum in Amsterdam.

CAREL WILLINK

Het idee een cultuur- historisch museum in te richten viel ook duidelijk bij de gouverneur van de Nederlandse Antillen en bij de nieuwe Staten in de smaak. De burgerij van Curaçao offerde uit eigen middelen en bracht een voorlopige museum- inventaris samen, wa[ar]door er stijlkamers konden worden ingericht met origineel, antiek meubilair en vroegere gebruiks- voorwerpen.

Begin maart 1948 opende het nieuwe museum haar poorten. De stijlzalen waren ingericht en uit Nederland was een gevarieerde tentoonstelling moderne schilderijen overgebracht. Tot deze eerste exposanten behoorden onder meer Edgar Fernhout, Jan Sluyters, Jeroen Voskuyl en de toen nog niet door een ieder zo bewierookte A.C. Willink, van de zalen van het museum te zien valt. Vandaar dat de anecdote in dit kader niet mag ontbreken: Toen de Nederlandse topschilder Adrian Stahlecker eind 1985 zijn in Europa [...]r geapprecieerde oeuvre in het Curaçaosch Museum exposeerde, was het zelfportret van Willink te zien, hij uitermate verrast.

Ten eerste zijn originele Willinks in de Caribische regio niet zo dicht gezaaid. Het toeval wilde echter dat Stahlecker een portret uit Nederland had meegebracht van Mathilde Willink, ex-vrouw van Carel, die haar na ettelijke incidenten en ruzies verliet voor een nieuwe vlam. "Het is of de duivel ermee speelt", verzuchtte Stahlecker verbouwereerd over zijn ontdekking, "nu zijn ze toch weer bij elkaar...."

Vervolg p. 7

Internationale en plaatselijke kunstenaars exposeren scala belangwekkende werken

Architect Henk Werner verbouwde het vroegere militaire hospitaal op praktische wijze. De hoofdingang werd verlegd naar de korte zijde, waar op traditioneel 19e eeuwse manier een trap met bordes is gebouwd. Dit werd 'De Stoep' genoemd, een benaming die in later jaren zou voortleven in het door Chris Engels gedirigeerde literaire tijdschrift, waarin vele Curaçaose talenten hun letterkundige debuut mochten vieren.

MULTI PURPOSE FUNCTIE

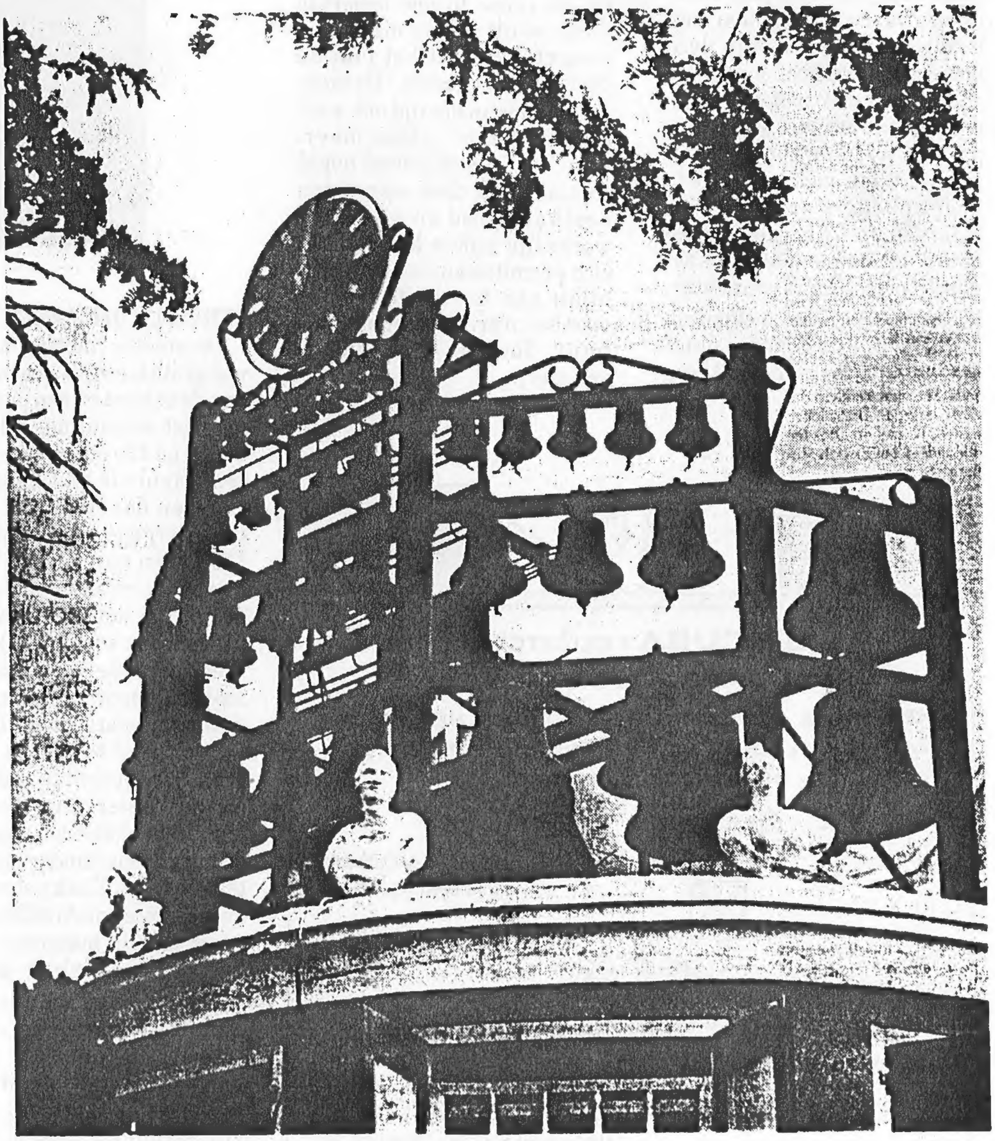
In de beperkte ruimte waarover het museum beschikt, vervult het een multi- purpose functie. Het moet met zijn permanente inventaris een idee geven van het oude, Curaçaose leven en in de expositie- ruimten lichtvallen op een aanbod van lokale en internationale kunstuitingen. Zo bracht het Museum in 1954 de bekende verzameling van Ir. Vincent van Gogh, de kleinzoon van de wereldberoemde schilder van de Provence. Deze expositie was op dat moment de eerste over het werk van Van Gogh in de Zuid- Amerikaanse regio.

Een ander hoogtepunt uit het bestaan van het Museum bestond uit een tentoonstelling in 1962 van het werk van 'De Pioniers'. een expositie in vier toenmalige directeur van het Amsterdamse Stedelijk Museum, de flamboyante dr. Willem Sandberg. Een keur van bekende, internationale kunstenaars, onder wie Karel Appel, Pablo Picasso, Pierre Alechinsky en Jean Dubuffet exposeerde bij die gelegenheid voor de eerste maal op Curaçao.

Maar ook de plaatselijke kunstenaars werden niet vergeten. Jaar in, jaar uit bracht het Museum een scala van belangwekkend werk, waaruit verschillende doeken en beelden werden aangekocht. Zo verrijkte het Museum zijn bezit met werk van onder andere Paulita Cornet, Charles Corsen, Ocalia, Anesi, Olario en Chris Engels.

Ook de Caribische regio werd niet uit het oog verloren. In 1951 al vond er een grote overzichts- tentoonstelling plaats van intrigerende Haitiaanse kunst. Daarna volgden nog vele Haitianen, waaronder Lyonel Laurenceau.

In de loop der jaren groeide en groeide het Museum en werd steeds mooier. De naïeve Nederlandse schilder Jaap ter Haar exposeerde eind 1984 zijn verfijnde doeken in het Curaçaosch Museum. Hij hield een pleidooi om deze prachtige plek op het eiland uit te bouwen tot iets buitengewoons. Ter Haar: "Dit unieke museum zou eigenlijk een nog grotere dimensie moeten krijgen. Een museum waar geen enkele bezoeker van het eiland aan voorbij kan lopen. Het eiland verdient zoiets". Uitspraken die slechts onderschreven kunnen worden.....

Georgette Nije: ''Een uniek meubel is onvervangbaar''

-door Hans J. Vaders-

WILLEMSTAD—Vele inwoners van Curaçao zijn zich er totaal niet van bewust, dat ze thuis in het stoffige achterkamertje uniek, antiek Antilliaans cultuurgoed hebben staan. Mevr. Georgette Nije, die deskundige is op het gebied van oud meubilair en vanaf 3 maart in het Curaçaosch Museum hierover een foto- tentoonstelling laat zien, hoopt op het eiland een bewustwordings- proces op gang te brengen. Uitgangspunt: 'Ieder land is enorm trots op zijn cultuurschatten. Dat moet op Curaçao toch ook mogelijk zijn?'

"Je kan eigenlijk stellen," zegt Georgette Nije- Statius van Eps, "dat er pas de laatste twintig jaar op het eiland een groeiende belangstelling bestaat voor oud Curaçaos meubilair. Daarvoor was men zich toch minder bewust van deze antieke cultuurgoederen. Vergelijk het maar met het zogenaamde boerenantiek in Europa. Dat werd op een gegeven moment ook voor een prikje door opkopers gekocht. Nu, zoiets is op Curaçao ook gebeurd. Een oude, plompe kast van grootmoeder in een achterkamertje. Wat had je eigenlijk aan zo'n groot onhandig ding? Dan werd er al snel gezegd 'weg ermee, je mag het gratis komen halen' ".

De antieke meubels die nu nog worden aangetroffen op de Nederlandse Antillen en Aruba stammen meestal uit de 19e en 20e eeuw. In zeer beperkte mate wordt er nog meubilair aangetroffen uit het laatste deel van de 18e eeuw. "De mensen hadden in die tijd ook weinig meubilair", aldus mevr. Nije. "Het was allemaal nogal summier. Meubels waren een kostbaar goed en alleen de werkelijk rijken konden het zich permitteren zich siermeubilair aan te schaffen. Maar voor het overige was meubilair puur, doelmatig gebruiksvoorwerp.

TROPISCHE INSECTEN

De meeste mensen hadden wat grote meubels, wat stoelen aan de zijkant en een paar kasten. Het was dus nogal kaal in de 18e en 19e eeuwse woonhuizen. Meubels van begin 18e eeuw en daarvoor zijn overigens nergens meer te vinden. Dit waren namelijk òf lokaal gemaakte meubels van weinig duurzaam hout, òf afkomstig uit Europa en gemaakt van West- Europese houtsoorten zoals eikehout, die onvoldoende bestand waren tegen de aantasting door tropische insecten. Zo vindt men in Indonesië ook niets meer terug van de aldaar in het verleden ingevoerde oude Nederlandse eikehouten meubels. Vaak gebruikten de mensen op de Antillen 'whatever' zij aan materiaal tegen kwamen zoals pinch-pine en palu bruto, ordinair hout dat binnen de kortste keren door insecten tot stof werd vermalen. Vandaar dat later in hoofdzaak met het kostbare, onverslijtbare mahonie-hout werd gewerkt".

Uit de kunst- geschiedenis is bekend dat bepaalde kunststijlen, ontstaan in toonaangevende cultuurcentra, bijvoorbeeld in Parijs of Rome, pas jaren later een voedingsbodem vonden in andere streken. Zo was het strijk en zet dat Nederland tientallen jaren achterliep bij de ontwikkelingen in Frankrijk, terwijl de Antillen dan weer een aantal decennia later de 'nieuwe' Hollandse trend overnamen.

Daarnaast werd in het midden van de 19e eeuw tijdens de industriële revolutie de invloed van de Verenigde Staten merkbaar, waar houtbewerkings- machines voor een massa- produktie aan machinaal gemaakte, goedkopere meubels zorgden. Naarmate de import van deze meubels op de Antillen toenam, liep de produktie van lokale, handgemaakte, duurzame meubels terug en het aloude vak van 'schrijnwerker' ging op de eilanden kwalitatief en kwantitatief achteruit.

Zie verder p. 9

Ook oud meubilair behoort tot het Curaçaose cultuurbezit

OPROEP BEZITTERS ANTIEK MEUBILAIR

Als U denkt een apart, oud Antilliaans meubelstuk te bezitten, dan zou mevr. Nije dit graag vernemen om het te komen fotograferen voor haar documentatie. De bedoeling van deze documentatie is om eind dit jaar te komen tot een publicatie, waarschijnlijk in de vorm van een fotoboek.

Dinsdag 8 en donderdag 10 maart om 10 uur 's ochtends en woensdag 9 maart en vrijdag 11 maart om half 8 's avonds zijn er in het Curaçaosch Museum bijeenkomsten voor belangstellenden om aan de hand van voorbeelden uitgebreider in te gaan op het onderwerp 'antieke meubels'.

MASSIEF MAHONIEHOUT

"Uit mijn onderzoek blijkt", stelt Georgette Nije, "dat we niet kunnen spreken van een echte, typisch Curaçaose stijl. De meubels zijn in wezen allemaal afgeleide vormen van bekende, buitenlandse stijlen. En meestal moesten de lokale meubelmakers, waarvan velen woonden en werkten in de Schrijnwerker- straat en die geen verfijnde gereedschappen en hulpmiddelen hadden, kiezen voor een vereenvoudigde maar nog herkenbare uitvoering. Soms echter begreep men de bedoeling niet zo goed en dan krijg je vervorming waarbij bijvoorbeeld de verhoudingen niet meer klopten.

Kort gezegd zie je omstreeks 1840 een verschuiving van de invloed van Hollandse stijlen naar de in de Verenigde Staten heersende meubel trend. Op Curaçao waren fabrieks- catalogi in omloop, terwijl het tevens gebruikelijk was dat Europese- en Amerikaanse ontwerpers voorbeelden- boeken uitgaven. Aan de hand van deze voorbeelden maakte de Antilliaanse opdrachtgever een keus en bracht naar eigen inzicht en smaak wijzigingen en verfraaiingen aan. Maar nogmaals, doordat de eenvoudige schrijnwerker vaak niet op de hoogte was van de oorsprong van de diverse stijlen, kregen sommige gekopieerde, maar naar eigen inzicht gewijzigde meubelstukken een uiteindelijke vorm die kunsthistorisch niet klopte. Dit laatste geeft echter tevens het éénmalige en onvervangbare karakter aan van het originele, Curaçaose meubel.

Kenmerkend is ook dat de kleine groep welgestelden, die zich de meest verfijnde meubels kon laten maken, slechts meubels van massief mahoniehout wilden hebben waarop de witte mier geen vat had. Curaçao heeft zelf vrij veel mahoniebomen gehad, maar toch werd veel hout per schip, vooral vanuit de Dominicaanse Republiek aangevoerd. Dit hout werd dan verwerkt als onderhout èn als fineer, dit in tegenstelling tot de meeste in het moederland gemaakte meubels, die van een inheemse, goedkopere houtsoort gemaakt waren en alleen met mahoniehout gefineerd werden. Zo waren de geïmporteerde Hollandse meubels bijna altijd gemaakt van eikehout, beplakt met fineer van notehout, mahoniehout of een andere kostbare soort".

KARAKTER EN WARMTE

Mevrouw Nije vertelt dat er momenteel geen meubel- experts meer zijn op het eiland die het specifieke Curaçaose meubel maken. Wel wordt er door een kleine groep oudere mensen nog wel gerepareerd en gerestaureerd. Een jongere generatie die dit interessante vak kan overnemen bestaat niet. "Vandaar", zegt de meubeldeskundige, die zich jarenlang bezighield met de studie van kunst- nijverheid in het algemeen en daarbij tot de ontdekking kwam dat de Antillen op dit terrein een witte vlek was, "vandaar dat ik er bij de overheid voor zou willen pleiten dit vak opnieuw te introduceren op de LTS.

Stuur een paar jongelui die fijn-handig zijn met een beurs naar Nederland, waar ze op een atelier het vak zouden kunnen leren. Dat lijkt mij enorm belangrijk, want anders raak je op een gegeven moment alles kwijt. Als een meubelstuk vergaat dan is er letterlijk niets meer. Zonder onderhoud en reparatie gaan de meubels verloren. Ieder land is bijzonder trots op zijn antiek, op zijn cultuur- schatten. Hier werd echter vaak uitverkoop gehouden, waarbij alles voor een habbekrats de deur uitging omdat het anders toch maar bij de 'vuilnisbak' werd gezet!

Het is volgens Georgette Nije niet geheel duidelijk wat nu de kosten waren om eind 18e eeuw, begin 19e eeuw meubilair op bestelling te laten maken. "Wel valt uit oude veilingboeken op te maken wat iets opbracht wanneer het ter verkoop werd aangeboden. Dit kwam bijvoorbeeld voor wanneer de laatste ouder overleden was. Dan werd het bezit in het openbaar verkocht, waarbij de opbrengst ten goede kwam aan de kinderen. Het ging in dit kader vaak om forse bedragen.

Meubilair werd echter niet als iets unieks gezien. Ik spreek nu nog mensen van mijn generatie die bij het zien van mijn foto- collectie meubilair uit de tijd van hun opa en oma herkennen. Men zag het echter toentertijd als somber, als plomp, als niet- sprekend. En nu kijk je er dan toch met totaal andere ogen tegenaan. Verdorie zeg je dan, het heeft karakter en warmte wanneer je het vergelijkt met een modern, koud meubel dat rechtstreeks van de fabriek komt".

OUDE TROEP

Toch was mevr. Nije verbaasd dat er op Curaçao nog zo veel oude meubels te vinden waren. "Sommige mensen zijn zich er ook zeer wel bewust van wat ze voor waardevols in huis hebben staan. Die zetten zo'n meubel dan ook als een pronkstuk op een ereplaats in de zaal. Bij anderen staat het antieke meubilair echter onverzorgd in het een of andere rommelkamertje. Je kunt hier nog echte vondsten doen.

Ik bezocht kortgeleden twee oude dames. En wat die niet in hun huis hadden staan! Werkelijk uniek! Maar de dames vonden het maar oude troep. Als ze geld hadden gehad om nieuw meubilair te kopen, dan waren die plompe, zware dingen allang op de vuilnisbelt gedumpt!"

Vanaf 3 maart houdt Georgette Nije, financieel gesteund door STICUSA, een foto- tentoonstelling, 'Ontwikkelingen en kenmerken van het antieke Antilliaanse meubel' in het 40-jarige Curaçaosch Museum. "Het moesten wel foto's zijn, want je kunt moeilijk al die meubels uit de huizen slepen", aldus de exposante. "Het is gewoon niet mogelijk. Daarnaast bestaat altijd het gevaar dat er door het versjouwen lichte beschadigingen optreden. En dat zou zonde zijn, vandaar de foto's en natuurlijk het oude meubilair dat al in het museum aanwezig is.

En waar leggen we de grens tussen Curaçaos antiek en modern meubilair? Ik ga zelfs zover het meubilair dat in het begin van de 20e eeuw is gemaakt te laten vallen onder waardevol antiek. Want in tegenstelling tot de ontwikkelingen in West- Europa en Amerika had zich op de Antillen in die tijd nog geen gemechaniseerde meubel- industrie ontwikkeld. Daardoor bleef het echte meubelmakers- ambacht op de eilanden in zwang, waarbij met behulp van primitieve gereedschappen een schitterend, hoogwaardig produkt ontstond.

Het opvallende van dit echte ambachtelijke produkt is tevens dat de zeer rijk gesneden ornamenten die in het buitenland in de tweede helft van de 19e eeuw en het begin van de 20e eeuw in de mode waren, op de Antillen nauwelijks werden toegepast. Daarnaast komt inlegwerk slechts sporadisch voor, terwijl meubels versierd met ornamenten van verguld metaal of plakkaten van porselein geheel ontbreken. Nogmaals, het Curaçaose produkt is uniek. Daar moeten we ons hier bewust van zijn, want weg is en blijft weg...."

OPROEP SCHRIJNWERKERS

Wie kan mevr. Georgette Nije-Statius van Eps inlichtingen verschaffen over navolgende schrijnwerkers:

Gigi de Windt
Brampi (Lampi?) de Windt
Vidal Lamper
Papa Jerry
Gaby
John Maduro
Welhouse
Djobelin

Wanneer u één van deze mensen kent, gaarne contact opnemen met mevr. Nije via het Curaçaosch Museum, telefoon 626051.